

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันพระนะ วันพระ พระเป็นผู้ประเสริฐ วันพระ พระเป็นผู้ประเสริฐ วันพระ เวลาพระไปบวชต้องไปบวชในโบสถ์ ในโบสถ์มีพระพุทธรูป มีพระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าวันพระๆ วันพระเป็นสิมา เวลาทำสังฆกรรมขึ้นมา ฆราวาสเข้าไปไม่ได้ สามเณรก็เข้าไปไม่ได้ อยู่ในหัตถบาท

เวลาอยู่ในหัตถบาท เวลาบวชพระมันบวชด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ใจ เวลาสะอาดบริสุทธิ์ เหมือนเราตลอดลูก เวลาเราตลอดลูก แม่ตลอดเราออกมาจากครรภ์ เวลาพระเวลาจะเกิดเกิดในโบสถ์ เวลาเกิดในโบสถ์ขึ้นมา เกิดมาแล้วเป็นสมมุติสงฆ์ ถ้าเป็นสมมุติสงฆ์ ศีล ๒๒๗ เสมอกัน เวลาออกจากโบสถ์มาเป็นพระที่สะอาดบริสุทธิ์ ยังไม่ได้ทำอาบัติสิ่งใดทั้งสิ้น ยังไม่ได้ทำความผิดสิ่งใดเลย เวลาออกจากโบสถ์ขึ้นมา ใครๆ ก็อยากจะไปทำบุญ ทำบุญกับพระที่เพิ่งบวชใหม่ๆ

เวลาบวชมาแล้วมันบวชร่างกาย เวลาจะบวชจิตใจๆ พระที่มาบวช บวชแล้วบวชมาเพื่อฝึกหัด บวชแล้ว บวชมาเพื่อชำระล้างกิเลสในใจของตน ถ้าผู้ที่มีเป้าหมายนะ เวลาผู้มีเป้าหมาย ครูบาอาจารย์ของเราเวลาที่มีเป้าหมายขึ้นมา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นลูกเศรษฐีๆ เวลามันเบื่อหน่ายในโลกอยากออกบวชๆ จะไปบวชกับใคร ไปบวชกับสัตถุชัย ไปบวชผิดใจ ไปบวชกับสัตถุชัย อยู่กับสัตถุชัยพักหนึ่ง นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่อยู่อย่างนั้นนะ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะสร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ถ้าอย่างนั้นแล้วไม่ใช่ทางแล้วละ

ไปเจอพระอัสสชิ เวลาพระอัสสชิมีกิจวัตรที่นุ่มนวล มีกิจวัตรที่ว่าออกมาจากใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ไม่แค้น ไม่อวดใครทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะสิ่งอาการโอ้อวดนั้นมันเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากทั้งนั้นนะ เวลาเป็นสังฆธรรม สังฆธรรมในใจของพระอัสสชิ มันอึดเต็มในใจอันนั้นใจ มันเหนือโลก เหนือวัฏฏะ เหนือ ๓ โลกธาตุ เหนือทุกอย่าง แล้วมันจะไปอวดใคร ไม่อวดใครหรอก

พระสารีบุตรเห็นอาการอย่างนั้นแล้วมนำเลื่อมใสๆ เวลาตามพระอัสสชิไป พระอัสสชิฉันอาหารเสร็จแล้ว ล้างบาตรเสร็จแล้วถึงเข้าไปสนทนาธรรม

“ท่านบวชมาจากใคร”

“โอ๊ย! เราเพิ่งบวชใหม่ บวชมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นผู้บวชใหม่ ไม่มีความรู้มาก เทศน์ว่าการไม่ได้มากหรอก”

“ถ้าอย่างนั้นของท่านแสดงธรรมเถิด ถ้าสิ่งที่แสดงธรรมตลอดนั้นเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าเอง”

เวลาพระอัสสชิแสดงธรรม เห็นใหม่ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ไปดับที่เหตุนั้น”

นี้จะบวชใจใจ โอ้อโฮ! พระสารีบุตรแทงทะลุด้วยปัญญาของพระสารีบุตร เป็นพระโสดาบัน

เราจะไปบวชพระๆ เราต้องบวชในโบสถ์ บวชในโบสถ์ บวชในสีมา ถ้าสีมา ในถ้ำ ในคูหา ในแพที่กลางน้ำก็ได้ เวลาเขาผูกขึ้นมา แล้วเขาญัตติขึ้นมาให้เป็นโบสถ์ใน อุทกสีมา สีมาน้ำ ถ้าบวชด้วยความเรียบง่าย อันนี้บวชขึ้นมา บวชมาเพื่อเป็นพระ เป็นพระเพื่อเป็นนักรบ รบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของตน เวลาพระสารีบุตรเวลาจะบวชหัวใจ มาฟังเทศน์ของพระอัสสชิได้เป็นพระโสดาบันขึ้นมา นี่เป็นสังฆธรรมในใจของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเวลาได้ฟังธรรมต่อเนื่องกันมา บวชแล้วเขาก็จะมาประพฤติปฏิบัติ บวชแล้วเขาจะมาทำความจริงในใจของตน ถ้าความจริงในใจของตนอันนั้นมันเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริงแล้วมันเหนือโลกๆ เหนือวัฏฏะ

วันพระเป็นผู้ประเสริฐ เวลาผู้ประเสริฐขึ้นมา เวลาวันพระ วันพระเป็นวันแสวงหาดีจะความจริงในใจของเรา ถ้าเป็นพระ วันพระส่วนใหญ่แล้วถ้าพระปฏิบัตินะ วันพระนี่ถือเนสัชชิกเลย ไม่นอน เอาจริงเอาจังมาก เอาจริงเอาจังในใจของตน บวชมาแล้ว บวชมาเพื่อประพฤติปฏิบัติ บวชมาแล้วหน้าที่การงานของพระคือเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

เข่าว่าบวชใหม่ๆ บวชมาก็ต้องมีการศึกษา ศึกษามาก็เป็นแนวทาง แนวทางธรรมวินัย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในใจของตบใจ ถ้าในใจ ของตบเป็นสัจจะเป็ความจริงขึ้นมในใจอันนั้น นีบวชมาเพื่อประพฤติปฏิบัติ

เราเห็นพระที่มีสมณสาธูปที่คิงาม เราก็อยากได้บุญกุศลของเรา เราเกิดมา เกิดมาในโลก นี เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าฝากธรรมและวินัยไว้กับบริษัท ๔ เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา นีเป็นเจ้าของศาสนา ถ้าเจ้าของ ศาสนา เรามีหน้าที่การงานมากมายมหาศาล เราไม่มีเวล่ำเวลาจะมาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อาศัยที่เรามีโอกาส เรามีปัจจัย ๔ ที่ดำรงชีพ เราก็อสละสิ่งนี้เพื่อทำ ทานของเรา ทำทานของเราละ

ถ้าเรามีอำนาจาสนา เราได้ฟังธรรมๆ แล้วถ้ามันสะกิดใจของเรา มันสะเทือนใจของเรา เราก็อหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโร เราก็อจะประพฤติปฏิบัติ จะทำความจริงของเราขึ้นมใน ใจของเราเหมือนกัน ถ้าในใจของเรา เวลาบวชหัวใจ เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราก็อมีโอกาสที่จะประพฤติปฏิบัติ มีโอกาสที่จะแสวงหาสัจจะความจริงในใจของเรา เหมือนกัน

คนเราเกิดมาต้องมีอาหาร อาหารแต่ละภูมิภาค อาหารแต่ละชุมชนก็ไมเหมือนกัน คนเรา เกิดมาก็ต้องมีอาหารเพื่อยังชีพ แต่หัวใจที่มันทุกข์มันร้อน หัวใจที่มันทุกข์มันยาก นีธรรม โอสละๆ ใจ มันก็มีสิทธิเสรีภาพเท่ากับทุกๆ คนนะ ทุกๆ คนก็สามารถจะหาสัจธรรมอันนี้เพื่อ บรรเทาความทุกข์ในใจของเรา

ถ้าระดับของทาน เราทำบุญกุศลของเราก็อเพื่อหวังผล หวังผลก็เป็บุญกุศลใจ เป็อามิส ใจ แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ความจริงมันลึกซึ้งกว่านั้น ใจ ถ้ามันลึกซึ้งกว่านั้น เห็นไหม เราก็อมี โอกาสเหมือนกัน ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เห็นไหม

หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโร เราก็อหายใจได้ทั้งนั้นนะ วันพระๆ ก็คือหัวใจของเรา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในหัวใจเรา ใจ พุทธะๆ ความรู้สัจอันนี้ จิตวิญญาณอันนี้มันถึงมีคุณค่า ใจ

คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ หัวใจนี้มีคุณค่ามาก คุณค่า เวลาเป็นวัตถุๆ ธาตุ ๔ หุ่นยนต์เขาก็ทำได้ ทำเลียนแบบมนุษย์ แต่ทำเลียนแบบมนุษย์ มันเป็นปัญญาประดิษฐ์ก็มนุษย์ก็คิดขึ้นมา ทำได้มากน้อยแค่ไหน มันฉลาดมันโง่แค่ไหนก็อยู่ที่เขาเขียนโปรแกรมแล้วฉลาดหรือโง่ขนาดไหน เวลาถามมันบอก โอ๊ย! ตัวนี้มันฉลาด ตัวนั้นมันโง่ ก็มันเขียนไว้มากน้อยแค่ไหน นี่พูดถึงวัตถุขนาดวัตถุเขายังทำได้ขนาดนั้นนะ แล้วถ้าเป็นหัวใจละ

ถ้าเป็นหัวใจนะ คนที่จิตใจสูงส่ง ผิดชอบชั่วดี มันต้องรู้ว่าความผิดชอบชั่วดีมันเป็นอย่างไรรู้สึกดี ความชั่ว ความไม่ดี ถ้าเราไม่แสวงหาเข้ามาในใจของเรา เวลามนกรรมๆ ความรู้สึกนึกคิด เห็นไหม มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง เวลามันคิดขึ้นมาปุ๊บพูดออกไปไม่ได้นะ โอ๊ย! มันเลวร้ายได้ขนาดนี้นะ โอ๊ย! โอ๊ย! ความคิดของเรามันพูดไม่ได้ เวลาคิดขึ้นมาปุ๊บพูดไม่ได้ เวลาทำ ทำอีกอย่างหนึ่งเลย นี่มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง

แต่ศีลธรรมข้อตรง มโนกรรม การกระทำนะ ย้ำคิดย้ำทำจะเป็นจริงจะเป็นนิสัย ถ้าสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้นมาแล้ว เราต้องระงับยับยั้งมัน เราต้องฝึกหัดระงับยับยั้ง การฝึกหัดระงับยับยั้งนั้นเขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเราศึกษามาแล้วนี่ อะไรดีอะไรชั่วอะไรโง่ อะไรดีที่มันชั่วมันเกิดขึ้นมาจากใจของเรา เราว่ามันชั่ว มันไม่ดีหรอก มันไม่ดีแล้วจะคิดทำไมละ แล้วคิด ถ้าย้ำคิดย้ำทำมันจะลึกไปเรื่อยๆ มันจะกว้างไปเรื่อยๆ มันจะบาดลึกในใจเราไปเรื่อยๆ บาดแผลในใจนะ

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ พยายามกลบมันไป พยายามรักษาใจ คิดอย่างนี้มันไม่ดี ไม่ถูกต้องไม่ดีงาม ไม่ดีอย่างไรละ ก็ของของเรา เราได้เปรียบ คิดแล้วเราได้ ก็สมบัติของเรา แล้วมันผิดตรงไหนละ มันก็ดีทั้งนั้นนะ นี่เวลามันคิดไปไป

แต่เราคิดสิ ไหนี่มันสมบัติของโลกนะ สมบัติของโลกใครมีสติมีปัญญามากน้อยแค่ไหน ก็ได้ขนาดนั้นนะ คนที่เขาหาเงินมามากมหาศาล เขาเอามาทำประโยชน์กับโลกเขายังทำได้เลย แล้วเราเราทำอย่างนี้มันเป็นกุศล อกุศลนะ คือทำดี ทำชั่วไป

ถ้ามันได้มาด้วยความสุจริตยุติธรรม เวลาด้วยความสุจริต สิ่งนั้นมันเป็นธรรมาภิบาล มันได้มาด้วยความถูกต้องดีงาม เขายังเอามาทำประโยชน์เลย เพราะจิตใจของเขาเป็นธรรมๆ จิตใจที่มันสูงส่งไป

ถ้าจิตใจที่มันต่ำต้อย จิตใจที่มันเลวทราม มันไปคบไปโกงมา การกระทำนั้นมันได้เงินได้ทองมาเหมือนกัน แต่ได้มาด้วยการทุจริตใจ สิ่งที่ได้มานั้นนะ บาปกรรมมันตกกับใจดวงนั้นใจ เพราะใจดวงนั้นเป็นคนกระทำ เห็นไหม

คนที่เขาทำคุณงามความดีทำเพื่อประโยชน์ของเขา เขาได้มาด้วยสุจริต ได้มาโดยสุจริต มันชอบธรรมอยู่แล้ว เขายังเสียสละ ยังทำเพื่อประโยชน์กับเขา เพื่อให้หัวใจดวงนั้นมันสูงส่งขึ้นมา ใจ จิตใจที่มันสูงส่งขึ้นมา มันสูงส่งขึ้นมาในหัวใจ มโนกรรมๆ ใจ

แต่จิตใจที่มันต่ำต้อย สิ่งที่เป็นแสงหาสิ่งนั้นมา แสงหาด้วยความทุจริตใจ สิ่งที่ได้มาได้มาก็ได้บาปกรรมใจ ได้บาปได้กรรม ได้ออกุศลใจ ได้ความตกต่ำใจ ได้ความเหยียบย่ำหัวใจของตนใจ เราได้สมบัตินั้นมา มันได้อะไรมา เห็นไหม

เวลาสมบัติๆ สิ่งที่ได้มา ปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามันได้มาด้วยความชอบธรรม เขายังเสียสละเพื่อประโยชน์กับหัวใจที่มันสูงส่งขึ้น หัวใจที่มันดีขึ้น แล้วมันใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมาใจ

แต่หัวใจที่มันต่ำต้อยๆ นะ สิ่งที่เป็นแสงหา มันได้มา ได้มาด้วยความทุจริต ได้มาด้วยความคดโกง มันทำให้จิตใจมันต่ำต้อยลงๆ มันเป็นบาปอกุศล สมบัติได้มานะ แล้วมันได้มาทำไมล่ะ นี่ใจ ถ้ามันสติมีปัญญามันคิดของมันอย่างนี้ นี่เขาเรียกปัญญาอบรมสมาธิๆ อย่าให้มันลึกลับ อย่าให้มันกว้าง อย่าให้มันขาดหัวใจมันลึกลับเกินไป ทำให้มันดีขึ้น ทำให้มันดีขึ้นมันก็จะพัฒนาของมันขึ้นมาใจ

พัฒนาขึ้นตรงไหนใจ ตรงที่ว่าถ้าเราไม่คิดอย่างนั้น ไม่ทำอย่างนั้น มโนกรรมไม่เกิดอย่างนั้น การกระทำที่เป็นบาปเป็นกรรมขึ้นมามันก็ลดน้อยลง การทำบาปทำกรรมขึ้นมามันก็ไม่มี การทำบาปทำกรรมมันก็ไม่ทำให้จิตใจมันต่ำต้อย ออกุศลใจ

สุกโตๆ ถ้าหัวใจมันสุขขึ้นมา ถ้ามันสุขที่นี้ใจ เวลามันตายเดี๋ยวนี้มันก็ไปเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้าสุกโตมันต้องสุกโตเดี๋ยวนี้ใจ ถ้าสุกโตเดี๋ยวนี้ มโนกรรมมันต้องคิดที่ดีใจ หัวใจที่มันเป็นประโยชน์ขึ้นมามันต้องคิดอย่างนี้มันถึงจะเป็นธรรมใจ นี่เรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิใจ วันพระใจ ผู้ประเสริฐๆ มันต้องประเสริฐตรงนี้ใจ

ถ้าตรงนี้มันประเสริฐนะ ความคิด ความรู้สึกเกิดจากจิต แล้วถ้าจิตมันประเสริฐแล้ว ความรู้สึกนึกคิดที่มันดีขึ้น มันมีค่าตรงนี้ไง สิ่งที่มีค่าๆ หัวใจของมนุษย์ที่มันมีค่า แล้วถ้ามันรู้คุณค่า มันทำคุณค่าให้มันดีขึ้น ทำคุณค่าให้มันพัฒนาขึ้นไง นี่ไง เวลาธรรมเหนือโลกๆ นี่ขนาดว่าแค่ปัญญานะ แค่นี้จะเข้าไปหาหัวใจของคนเท่านั้นนะ

ถ้ามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงในใจขึ้นมา เห็นไหม นี่ไง เวลาหลวงตาท่านพูดไป ไม่ลงไปคลุกจี๋ จี๋โลก จี๋โกรธ จี๋หลง จี๋ทั้งนั้นนะ แล้วจิตที่เป็นธรรมที่มันเหนือโลกๆ ต้องมากลุกจี๋ให้ไหม แต่เพื่อประโยชน์กับสังคม โครงการช่วยชาติ ท่านทำของท่านด้วยความสะอาดสะอ้านนะ

พระอรหันต์ไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้น บุญกุศลสิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์ไม่มีเพิ่มในใจของพระอรหันต์ทั้งสิ้นเลย แล้วท่านทำไมต้องมากลุกจี๋ละ มากลุกจี๋เพื่อตาต้าๆ ใจ เพื่อสังคมไหม ไม่ใช่ตัวท่าน

พระอรหันต์ไม่มีสิ่งใดจะเติมเข้าไปได้อีกแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้ยุบยอบลงจากนั้นไป จะบอกว่า ใจ มันเป็นประโยชน์ มันไม่เป็นประโยชน์อะไรขึ้นมาอีกหรอก เพราะพระอรหันต์มันสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว มันไม่ต้องการบุญกุศล ไม่ต้องการอะไรใดๆ ทั้งสิ้นเลยละ แต่ที่เวลาทำ ทำเพื่อตาต้าๆ ทำเพื่อสังคมไหม ลงไปคลุกจี๋ไป มันน่าสะอาดสะอ้านไหม มันน่าสะอาดสะอ้าน แต่ทำเพื่อประโยชน์ๆ เอาตัวตนเข้าแลก เอาความดีงามของตนเข้าแลก แต่ถ้ามันไม่ต้องเอาตัวตนเข้าแลก ไปอยู่ที่ไหนมันก็มีความสุข ไปอยู่ที่ไหนนะ รอวันตายเท่านั้นนะ คูสิ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เวลาไปฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ เข้าป่าไปเลยนะ เอาฉะบวของค์เดียวเท่านั้นนะ

เป็นพระอรหันต์นะ เป็นพีใหญ่เลยนะ บวชเสร็จแล้วไปอยู่ในป่าเลย อยู่กับสัตว์ป่าเลย นั่นนะพระอรหันต์ ไม่ออกมาอยู่กับสังคมเลย นั่นก็वासนาของท่าน เห็นไหม พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวา ก็เป็นผู้ที่เผยแผ่ธรรม เป็นผู้ที่เป็นแขนซ้าย แขนขวาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้ศาสนานี้มันคงขึ้นมา แต่สิ่งที่ยั่งยืนขึ้นมา เพราะสิ่งที่ยั่งยืนมันเกิดขึ้นมันแสนยาก พระพุทธเจ้าเกิดแต่ละองค์มันแสนยาก ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยนะ กว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่จะมาเกิด เกิดแล้วจะมา

ค้นคว้าหาสิ่งความจริงใจของศาสนาของเรา ถึงที่สุดแล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ นี่มันเป็นแสนยากๆ ไอ้สิ่งที่มันมีในโลกอยู่แล้ว มันจินตนาการมันก็มีของมันอยู่อย่างนั้นนะ

นี่เวลาท่านทำ ท่านก็ทำเพื่อประโยชน์อย่างนี้ เพื่อความมั่นคงใจ แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มนุษย์มีอายุแค่ ๑๐๐ ปี แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ปริณิพพานไป ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว เราเกิดกี่รอบแล้วละ

เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นจริงเป็นนิจที่มูมมองของคนใจ คนที่ใกล้ชิด คนที่ได้กระทำมา มันเป็นเมื่อดใน มันเป็นจริงฝังอยู่ในหัวใจ มันคิดปรารถนาอยากจะทำ ส่งเสริมให้หัวใจมันพัฒนาขึ้น ให้มันดีขึ้น

ถ้าจิตใจของคนที่มีนาคำทราวม คูลี สมัยพุทธกาล ขนาดที่ว่าทำประลองกำลังกับพระพุทธเจ้า ทำนั่นทำนี่ แล้วก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนะ มันสร้างสมแต่ความชั่ว สร้างสมแต่ทวิฏฐิมานะในใจใจ เวลาเกิดมาแล้วก็มาอวดดีใจว่ามีดีๆ นะ มันก็ทำอย่างนี้มาตั้งแต่สมัยพุทธกาลนะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

จิตนี้ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีต้นและไม่มีปลาย มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นนะ แล้วมันเป็นตอนไหนละ แล้วมันเป็นอย่างไรละ นี่ใจ กรรมใจ อจินไตย ถ้ามันเป็นอจินไตยอย่างนั้น เราก็พยายามศึกษาธรรมะ ศึกษาย้อนมาที่เรา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสอนให้แก้ไขกันที่ปัจจุบันนี้ๆ ปัจจุบันนี้มีสติปัญญาไหม ปัจจุบันนี้ระลึกได้หรือยัง ปัจจุบันนี้คิดได้ไหม ถ้ามันคิดได้ นั่นนะบุญ มันคิดได้นะ คิดได้ว่าสามัญญ์สำนึก ถ้าเรานึกได้จะไม่ทำนะ คนเราจะนึกได้ แต่มันเรื่องเวรเรื่องกรรมบางคนมันมีความจำเป็น บางคนมันสุคติ การสุคติ การจำเป็นนั้น เขาจะต้องใช้สติปัญญาแก้ไขให้มันผ่านพ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน

คนเรามีสูงมีต่านะ เราเกิดมาแล้วไม่ใช่เราจะร้ายจะมั่นคงอย่างนี้ตลอดไป หรือเราจะเป็นคนทุกข์คนจน เราจะไม่มีโอกาสจะได้ลืมตาอ้าปาก มันไม่ใช่ทั้งนั้นนะ อยู่ที่ความขยันหมั่นเพียร อยู่ที่สัจจะ อยู่ที่ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลของเราใจ ด้วยกลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมให้ขจรขยายไป เวลามันทุกข์มันยากจะมีคนเกื้อกูลเรา

ถ้ามีสมาธิ ทำสิ่งใดแล้วมันคลอนแคลน ทำสิ่งใดแล้วมันไม่มั่นคง เราก็พยายามทำของเรา นะ แล้วปัญญาๆ ก็ฝึกหัด มันจะเกิดขึ้น วิกฤตินั้นมันจะฝึกหัดเป็นหินลับปัญญาเรา ให้เราฉลาดขึ้น ให้เรามีความละเอียดรอบคอบขึ้น แล้วเราทำของเรา

ไม่ใช่ที่เราจะไม่มีโอกาสได้ลืมตาอ้าปากเลย ถ้าเราทำความดีของเรา เราทำความจริงของเรา เราอย่าไปทำตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ละโมบโลภมากกว่ามันจะเป็นไปๆ มันอยู่ไม่นานหรอก

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ นะ ถึงจะเป็นอนิจจังด้วยกัน ดีหรือชั่ว จริงหรือเท็จ มันอยู่ในกรอบของอนิจจังทั้งสิ้น มันชั่วคราวๆ ทั้งสิ้น แต่มันเป็นโอกาสที่เราทำๆ ดูวันพระๆ ลี เดือนละ ๔ วัน วันพระๆ ใด “วันพระไม่ได้มีคนเดียว” เอาไว้คอยตลบหลังกัน แต่ความจริงไม่ใช่

วันพระๆ เอาไว้ตัดแปลงกิเลสของเรา เอาไว้ให้ความมั่นคงของเรา เอาไว้ถ้าทำแล้วมันไม่ได้ผล พระหนังก้จะเอาใหม่ พระหนังก้จะทำให้ดีกว่านี้ พระหนังก้จะทำให้มันดีขึ้นไป เห็นไหม เขาเอาไว้ตัดแปลงตน ไม่ใช่เอาไว้ “วันพระไม่ได้มีคนเดียว” เอาไว้ตลบหลังเขา เอาไว้ทำลายเขา ทำลายเพื่ออะไรละ มันไม่มีประโยชน์อะไรทั้งสิ้น ถ้าทำดีๆ ทำดีเพื่อเรา

นี่ไง วันพระ เป็นผู้ประเสริฐๆ มันต้องประเสริฐในใจเรานี้ แล้วประเสริฐในใจเรา ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคตนะ ทำเพื่อประโยชน์กับเรา พระพุทธศาสนาสอนที่นี่

ไอ้ประเพณีวัฒนธรรมมันมีอยู่ทั่วไปหมดแหละ หลวงตาท่านบอกพิธีกรรม ทำตามพิธีกรรมก็แค่พิธี ไอ้ของเราถ้าจิตใจมันมั่นคงแล้วนะ พิธีไว้ข้างหลังเลยนะ เอาความจริง เอาความรู้สึก เอาความทุกข์ความยาก เอาปัญญา เอามรรคเอาผล เอาความจริงที่นี่

แค่นั้นแค่พิธี ทำแค่พิธี พอทำครบแล้ว โอ้ย! สำเร็จแล้ว ก็ทำพิธีสำเร็จใจ หัวใจเอ็งได้อะไร แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ มันจะเป็นจริงในใจดวงนี้นะ เอาจริงเอาจริงของเรา ชีวิตนี้มีค่านะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ทุกคนต้องสิ้นชีวิตไป เราจะต้องตายไปข้างหน้าแน่นอน แล้วสมบัติของเรามีอะไรติดหัวใจเราไปบ้าง เอวัง